

Harari: Oroszország Ukrajna elleni háborúja a sikeres liberális világrend elleni támadás

Yuval Noah Harari elmúlt években megjelent rendkívül izgalmas és érdekes könyvei sokunk számára azt jelentették, hogy Harari a történelem igazi értője és magyarázója: a Sapiens – Az emberiség rövid története, a Homo Deus – A holnap rövid története, vagy a 21 lecke a 21. századra.

Mint ismeretes, lelkesedéssel beszél új világunkról, amikor a háború már nem az élet, a történelem szükségszerű része, mint korábban a járványok vagy az éhezés volt, hanem elkerülhető. A Spiegel idei 2. számában viszont – azt kell mondjam – egy eléggé primitív álláspontot fejtett ki az orosz ukrán háborúról. Idézem néhány mondatát:

„Az új béke korszakában... a világ összes vezető politikusának egy olyan világrendet sikerült létrehoznia, amely lehetővé teszi, hogy minden ország békésen fejlődjön és a háborús uszítókat megfékezzék. Ez a világrend a liberális értékeken alapul, miszerint *minden egyes embert ugyanazok az alapvető jogok illetik meg* [saját kiemelésem –KK], emberek egyetlen csoportja sem helyezhető természetből fogva mások fölé, és minden ember ugyanazokat a tapasztalatokat, értékeket és érdekeket osztja. Ezek az ideálok tették lehetővé, hogy az állam- és kormányfők elkerüljék a háborút, ahelyett együttműködjenek, megvédjék a közös értékeket és a közös érdekeket kövessék. A liberális világrend összekötötte az egyetemes értékekbe vetett hitet a globális intézmények békés funkcionálásával.”

Ezek szerint Harari eszmevilágába beleférnek a liberális eszmék megvalósítása és elterjesztése érdekében folytatott amerikai háborúk. Vagy az olyan, amerikaiak által szervezett tüntetések és puccsok, melyek 2014-ben megbuktatták Ukrajna oroszbarát kormányát. Ennek szellemében azt is mondhatnánk, hogy az oroszok különleges hadművelete azt a célt szolgálja, hogy a liberális világrend nagy vívmányai Ukrajnában is megvalósuljanak, a 8,5 milliós orosz kisebbség is megkapja alapvető emberi jogait, az anyanyelv hivatalos használatát. (És ebből a szempontból elhanyagolhatnánk azt az orosz reálpolitikai érvet és igényt, hogy határzónájában stratégiai biztonságra törekszik, melynek megvalósítására Amerika és a Nyugat több nemzetközi megállapodásban is ígéretet tett.)

Ha az orosz-ukrán háború okain töprengünk, Amerika érdekelttsége a konfliktusban egyértelműnek tűnik. Nyugat-Európa belekeveredését én mostani vezetőik alulkvalifikáltságával szoktam magyarázni: politikai amatőrök és média-celebek irányítják a mai Nyugat-Európát. De vajon mi áll Harari véleményének hátterében? Hogy-hogy nem veszi észre, hogy az oroszok egyik motivációja a „minden egyes embert megillető alapvető jogok” hiánya az ukrajnai oroszok esetében? Tudjuk, látjuk, hogy Nyugat-Európa vak a nemzeti és nemzetiségi identitások kérdésében, elvakította az új hóbort, a nemi identitások előtérbe kerülése. Ez talán megengedhetetlen személyeskedés, de azt kell mondjam, hogy Harari álláspontját valószínűleg homoszexualitása is befolyásolja. És emellett az izraeli helyzet: a palesztin kisebbséggel és az arabokkal szembeni folytonos csatározás.

Bp, 2023. febr. 21, Kiss Károly